

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre . . . 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető
küldemények a szerkesztő-
nek, anyagiak a laptulaj-
donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyitár sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.

A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvnyomdá-
jában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Vásárügyi visszasságok.

ajánlatos, hogy míg ipar-
törvényünk nem volt
addig annak hiányát
mindenki érezte, most
meg, mióta meg van, a
belőle húzható előnyök-
kel nem törődik senki.
Ha ennek a tünemény-
nek igaz okát akarjuk
adni, akkor ki kell mon-
danunk, hogy maguk
az iparosok nem érnek rá betűzgetni a törvényt,
az iparhatósági érdekeltek pedig nem vesznek
maguknak fáradságot a tanulmányozásra, még
kevésbé a végrehajtásra.

Innen van, hogy az iparosoknak egyik leg-
nagyobb baja a vásározási rendetlen-
ség orvoslva most sincsen, sőt intézkedések-
ről sem hallunk, melyek ezen reformokat célba
vennék. Az árulási helyek sem szak-, sem lakó-
hely szerint nincsenek pontosan kijelölve s a
vásározó iparosok a vásártér bérlejték, az
ugynevezett vásárbíróknak kegyelmére vannak
szorítva. Ez már foglalkozásánál fogva rend-
szerint kérges lelkiismeretű ember s nem valami
nagyon érzékeny a méltányosság vagy igazság
iránt; sőt korlátlan nyereszkeskedési hajlamához
képest annak ad elsőbbséget, a ki az igazság
mérlegének tengelyét jobban győzi kezegetni.
Innen van, hogy sokszor a jött-ment idegen
előnyösebb helyben részesül, mint a helybeli
vagy megyebeli; innen van az is, a mi-
nek a legutóbbi vásár is gyönyörű példát
szolgáltatta, hogy a legtöbb iparos-sátor mel-
lett egy-egy gyümölcsös-kofa vagy más efféle
csecse-becsés lim-lomjai díszeltek — mintha
csak a nőkkel vegyes banketteknel szokásos
elhelyezési módot akarnak utánozni.

Nem kisebb baj és a vásározó iparosok
érdekeit mélyen sértő rendszertelenség az is,
hogy a vásárok időtartama nincs pon-
tosan meghatározva. Manapság megyénk-
ben rendszerint vasárnap és hétfőn tartatik az
országos vásár; ehhez számítva az oda-vissza-
közútra és utazásra egy napot: ime már a
munkás-embernek csak fél hete marad a mű-
helyben dolgozni. Azonban ez a legkisebb mérvű
idővesztés. Látjuk, hogy sokan a másnap nagy
konkurrenciától való félelmükben már szomban
sátort ütnek, részint azért, hogy korán
menve, jó árulási helyet kapjanak; részint azért,
hogy a gyalogvásárt megelőző marhavásáron
forgó közönségnek rendelkezésére álljanak. Sőt
még a keddet is ott töltik az iparosok, csak-
hogy a vásár végeig spekuláló vevőket, illető-
leg az olyan egyéneket elfoghassák, akik ma-
guk is árulván a vásáron, csak utólag érnek
rá a bevásárlásokra.

Ezen két körülmény névszerint az árulási
helyek zűr-zavara és még inkább a vásároknak
bizonytalan és szükségtelen hosszú tartama: oly
súlyos és általános csapásként nehezkednek az
iparosokra, hogy valóban nagy jót tenne velük,
aki e tekintetben felkarolná ügyüket. Mindenek
előtt szakcsoportokra kellene beosztani a vásár-
tereket és azon belül a helybeliek első helyen,
a többiek pedig sorban lakhelyük távolsága
szerint ütnének sátrat; a helyválasztás előnye
pedig azt illetné, aki régebben bir iparhatósági
igazolvánnyal.

A mi a vásár szükségtelen hosszú tartamát
illeti, ez a vásározó iparosoknak valóságos
megölő betűjéül szolgál, arra nézve a legeggy-
szerűbb volna a vásárt magára az amugy is
pihenésül rendelt vasárnapra szorítani. A vevők
hamar rászoknának, ha tudnák, hogy így kell
lennie; az eladók pedig, legalább időben oly
sokat nyernének vele, hogy ezen megtakarítan-
dó munkaidő már nemzetgazdasági szempont-
ból is kiváló figyelmet érdemel.

Ajánljuk ezen sorokat iparosaink igaz bar-
rátainak, különösen az összes első- és másod-
fokú iparhatósági közegeknek.

Az ideai gabonatermésről.

Magyarországot hajdan Európa éléstárának
tartották; sokszor fuldokolt a magyar böter-
mésében, máskor meg éhen pusztult a nép,
aszály s egyéb csapás miatt. Ma már nem ily
viszonyok közt élünk; a közlekedési eszközök
fejlettsége kitörülte a nemzetek szótárából a
sanyarú kifejezést, az inséget. Egyik ország fe-
leslegét rövid nap, sőt órák alatt a másik or-
szág szükségletének fedezésére fordíthatjuk. És
ez így van jól.

Egy oly földmivelő államban, mint hazánk,
az aratási eredmények végtelen befolyással van-
nak a nép anyagi helyzetének mikéntjére. Ha
van jó termésünk, a kereskedelem élénkül, az
ipar, művészet, tudomány virágzik s az erköl-
csi és anyagi gyarapodás szemmel láthatólag
nő. Ha jön a fagy, aszály vagy más országos
csapás, pang a kereskedelem, mesterség s minden,
mert nálunk mindennek alapja a földmivelés.

Vessünk egy futó pillantást az évi termé-
sünkre; vizsgálódjunk annak eredményén s von-
junk következtetést a föld áldásából, a mely
saját egyéni háztartásunkkal lényeges és oko-
zati összefüggésben van, számítást téve, hogy
mily hosszan nyújtóztatunk ez új gazdasági év-
ben. Tegyük pedig ezt annál pontosabb lelki-
ismerettséggel, minél inkább meg vagyunk arról
győződve, hogy a mi jó magyar népünk és fő-
leg a földmiveléssel foglalkozók, keveset sze-
retnek foglalkozni a holnap és általában a jövő
eszméjével.

A gabona-termés eredményét ez évben
még számokkal nem illusztrálhatjuk, de már is
tudjuk, hogy jóval magasabban áll az a múlt
évinél — csekély helyi kivételekkel.

A minőségi termést nem kifogásolhatják,
a mennyiségét sem, hanem az árakat. Takar-
mány-termés sem volt ez évben valami gazdag,
ha csak a sarjú nem pótolja a hiányt. Hol jég-
eső, majd hosszantartó szárazság tépte, szak-
gatta a gazda reményeit még aratás alatt is,
hogy a mi szűk áldást adtak az istenek, az se
legyen teljes és tökéletes. A búza, rozs, néhol
kicsírzott, az árpa megsárgult, megbarnult ugy,
hogy a kivitelű árpa ez évben még kevesebb
lesz, mint azt a termelés mennyisége mutatta.
Borzalmat kelt azonban a kapás-növények és a
szőlő állapota, valamint a gyümölcs termelés is
ott, hol a jég nem pusztított.

Ilyen formán állunk termésünkkel. A jöve-
delem is szűkebb lesz; igényeinknek is e szerint
korlátozottabbnak kell lenniök.

Kérdés azonban, hogy ez a sok csapáshoz
szokott jó magyar nép, különösen a mező-
gazda — birni fog-e oly lelki erővel, hogy a
kisértéseknek ellenálljon? Aligha.

Napjainkban óriási súlyok és terhek nehe-
zednek a gazda vállaira, olyanok, melyeket
csaknem nyögve emel, melyek alatt roskadozik,
sőt össze is omlik. Az életmód követelményei
a kisgazdánál is felettebb kifejtettek, melyek-
nek kielégítése pénzbe, sok pénzbe kerül, de a
melyek nem feltétlenül szükségesek, hogy kielégít-
tessenek. A háztartás, gyermek nevelés, egy
kis lukszus, az adó, a gazdasági forgó tőke,
mind kielégítésre vár s mindegyik csak az aratás
eredményére vet sóvárgó pillantásokat. A
gazda homloka izzad, gondolkozik, hogy miként
elégítheti ő ki e követelőket, melyeknek első
és legtántoríthatatlanabb követelője az adó; ezt
meg kell fizetni. A háztartástól sem lehet el-
húzni semmit, mert már ebbe a feleség is bele-
szól, a gyermek nevelés is sokba kerül.

A névnapokat sem engedhetjük el, mert
ha nem csapunk óriási traktát, megszól ben-
nünket az atyafiság. Ezekből semmit sem en-
gedünk.

A jámbor férfi azután fejet hajt, s a jöve-
delem nem futván ki a kiadások-at, összehúzá-

sokat tesz a gazdaságnál, majd kölcsönt vesz
fel, a mi pert, végre dobszót hoz az udvarra.
Igy pusztul, így vesz a közép osztály ha rossz
termés van, vagy ha elég gyenge a gazda,
hogy nem számít s oly dolgokra is vetemedik,
melyek nélkülözhetők volnának. Vajha minél
ritkábbak volnának e sötét képek!

De vannak jó magyar családjaink között
számosan, kik nem így gondolkoznak. És ez
vigasztaló! Ne adjon ki a gazda egy fillért sem
addig, míg meg nem fontolja, hogy azon kiadás
feltétlenül szükséges-e vagy nem. Ezután kö-
vetkeznek a hasznos kiadás, mely az előbbivel
lehetőleg egyesíttessék s csak legvégül jöjnek
a kényelmi kiadások lehető szűk határok közé
szorítva. Ekkor leszünk boldogok és függetle-
nek. Ekkor nem fog a gazda uszorrásra szorulni,
ha lelkebe vési az arany mondatokat: »Ha óhaj-
tunk biztos sikert, állandó jólétet s kielégítő
vagyonosságot: alkalmazzunk értelmes munkát,
kitartó szorgalmat és bölcs takarékoságot.
(Kenessey K.)«. Csak ekkor lehetünk valóban
jó gazdák, mert a ki jó gazda, egyszerűs mind jó
hazaí is.

Szobonya Bertalan.

Hirek.

Az igazságügyminiszter Varga-Nagy Ist-
ván szabadkai járásbírói albirót a nagy-kikindai
kir. törvényszékhez bírónak nevezte ki.

A közmunka- és közlekedési miniszter elő-
munkálati engedélyt adott dr. Bossányi Iván, Lowther
Ferenc Vilmos és érdektársainak egy, Nagybecskerek-
től Gombosig vezetendő helyiérdeku vasútvonalra, egy
évre.

Fülessy Franciska újvidéki lakos és az újvidéki
első magyar nőegylet elnöke, a jótékonyaság terén ki-
fejtett hasznos működés által szerzett érdemei elismeré-
süül, az arany érdemkeresztet nyerte.

A helybeli szerbek f. hó 26-án tartott választá-
súkon a karloviaci kongressusra világi képviselőnek
Konyovits Jusztin nagybirtokost és egyházinak Kupa-
szarevits Lyubomir, itteni g. kel. plébánosot egyhan-
gulag kiküldötték. Mint hírlík Kupuszarevits lemond
a jelöltségről. A Grucis-pártiak a választás megse-
misítését fogják kérelmezni, mert szerintök a kijelölő-
bizottság elnöke Vukicsévits Péter törvénytelenül járt
el, hogy jelöltjüket a választásnál nem is kandidálta.

A zombori kaszinó-egyleti dalárda az „ifju-
sági zenekar“ szíves közreműködése mellett 1885. évi
szeptember hó 1-én a zombori polgári kaszinó-egylet
helyiségeiben dal- és zeneestélyt rendez, melyre a n.
é. közönséget tiszteletteljesen meghívja Músor: 1. „Ose-
ink emléke“; férfiak zongora kísérettel Huber Károly-
tól. 2. „Egyveleg magyar népdalokból“. Előadja az
ifjusági zenekar. 3. „A vándor vasárnapja“; férfiak
Kreutzer Konradintól. 4. „Vanurle Duarri“ Ivanoci
J.-tól; zenekarra alkalmazta Fritz József. Előadja az
ifjusági zenekar. 5. „Fütyül a szél...“; férfiak Eltér
A.-tól. 6. „Magyar népdalok“. I. és II. hegedűn és
gordonkán előadják Beke Gyula, Longauer Lajos és
Fritz József urak. 7. „Magyar kirá y induló“; férfiak,
zongorakísérettel Huber Károlytól. 8. „Népdalegyve-
leg“. Előadja az ifjusági zenekar. A műsorban előfor-
doló zongorakíséreteket Korapatinszky Ernő ur szí-
vességéből játssza. Belépőjegyek 50 krajval Falcione
Gusztáv ur, valamint Hrabovszky és Sztrilich urak
kereskedéseiben előres is válthatók. A t. pártoló tagok
a tagsági jegy 3-ik szelvényéért ráfizetés nélkül vált-
hatnak jegyet. Kezdet 8 órakor.

Az élő méhek nemz-tközi kiállításának ju-
ryje Györgyfalvai Henrik cservenkai és Jakob József
brestováci lakost a kiállítás nagy érdemével tüntette ki.

A rom. kath. egyházvédőkéség a Falcione-féle
öszöndij megürült két állomására Oláh Béla II. éves
orvosnövendéket és Majer Nándor érettségét végzett
tanulót ajánlotta; a tanács f. hó 25-én tartott köz-
gyűlésén Oláh Bélának és Jakob Gyula I. gym. ta-
nulónak ítélte oda.

Oláh Béla II éves orvosnövendék mély kö-
szönetét fejezi ki mindazoknak, kik őt a Falcione-féle
öszöndij elnyerésében szavazatukkal támogatni szíve-
sek voltak.

A zombori állami főgimnázium az 1885-6.
tanévre a beiratkozások f. hó 29., 30., 31. napjain
lesznek reggel 8 órától 12-ig. Ugyan-e napok délután-
jain 3 órakor kezdődnek a javító-vizsgálatok.

A tandíj egész évre 18 frt, mely előleges fél
évi részletben fizetendő.

Minden tanuló kivétel nélkül 2 frt beiratási díjt
fizet.

Az ének-tanítás díja egész évre 1 frt.
Az angol-, a francia-nyelv és a gyorsírás díja
egyenként egész évre 10 frt, mely két előleges fél
évi részletben fizetendő.

Az értesítőre és ifjusági könyvtárra 50-50 krt
fizet minden tanuló.

A tanév szeptember hó 1-én rendszeresen megkezdődik, mi is azzal adatik közudomásra, hogy a beiratkozásra való késedelem csak alapos okok folytán jó tekintetbe s csak kellően indokolt folyamodvány alapján történend az azutáni felvétel.

Zomborban, 1885. aug. 26

Radics György,
igazgató.

Értesítés. A zomborvárosi róm. kath. népiskolában a mindkét nemű tanulók felvétele a jövő iskolai évre augusztus 28., 29. és 31. napjain reggeli 8 órától 12-ig történik, mely alkalommal minden tanuló szülőjével vagy annak helyettesével tartozik megjelenni azon osztály helyiségében, melybe rendszerint beirandó lesz. — Az első osztályba csak oly tanulók vétetnek fel, kik 6 ik évüket már betöltötték, miért is szükséges hogy e körülményt az illető tanító előtti születési bizonyítvánnyal igazolják. (Emez igazolványok a lelkészi hivatal által díjtalanul állíttatnak ki.) — Az iskolai év szeptember hó 1-én fél 8 órakor tartandó ünnepélyes „Veni Sancte” után fogja kezdetét venni. Fejér Gyula s. k. igazgató.

Déronya község menésében f. hó 13 án gazdátlanul talált egy 18 éves, sötét pej, csillagos, jobb füle hasított és kivágott, kanca ló, bitangsgába vétett. Esetleges árverezése szeptember 19-én.

Árverés. Híppich Jakab csonoplyai lakos ingatlanai szept. 30-án.

Borzasztó halállal mult ki Szent-István napján a kisbíró Adán. A kisbíró ugyanis a mondott napon mozsárágyúkat sütögetett s ez alkalommal az egyik mozsár felrobbant és a szerencsétlennek elszakította jobb kezét. A rögtöníni orvosi segély és amputálás dacára a kisbíró másnap a legnagyobb kínok közt halt meg.

Wolf Lipót hódsgáhi lakostól hibás lövelé miatt egy 158 cm. magas, sötét, pej paripa, 9 éves csillagos, hátsó jobb lába kesely balfelől T bélyeggel ellátott ló bitangsgába vétett. Esetleges árverezése szept. 9-én.

A bölcsészethallgatók segítő-egyesülete a vidéki szülőknek tisztelettel adja értesükre, hogy bármennyű nevelői, irodai és korrepetitóriai állomások beöltését díjtalanul közvetíti. Bejelentések az egyesület helyiségében (egyetem, központi épület) a titkári hivatalos órák alatt (d. e. 10—12 ig, d. u. 3—4 ig) vétetnek föl.

Gyászhir. Özv. Glatz szül. Schäffer Erzsébet folyó évi augusztus hó 26-án déli 12 órakor életének 77-ik évében, végelgyengülés következtében, elhunyt. A boldogultnak hült tetemei folyó hó 27-én d. u. 5 órakor tetették a szántai r. k. sírkertben örök nyugalomra. Szónta, 1885. augusztus hó 26-án. Béke poraira.

Egy tanárviselt ember elvállal a jelen tanév kezdetével kedvező feltételek mellett gymnasiumi tanulókat teljes ellátásra; — megjegyzetük, hogy a teljes ellátáson kívül szellemi támogatásban is részeseinek. Bővebb felvilágosítást szívességből a lap kiadóhivatala nyújt.

Bergl János almási lakostól f. hó 11 és 12 közti éjjel egy 12 éves, pej kanca, csillagos, h. b. lábán kесе, h. j. MS bélyegű lovat elloptak.

Felhívás. Az adai m. kir. földműves iskola a folyó évi november havában második tanfolyamába lép. A folyó évre 15 új első éves növendék vétetik fel, kik az intézetben teljes ellátást nyernek.

Mintán a belakó növendékek száma korlátolt, felhivatnak mindazon Bács-Bodrogh megyei szülők, gyámok, testületek és egyének, kik gyermekeiket vagy pártfogoltjaikat az intézetbe adni óhajtják, hogy ezen szándékukat az intézet alólirt igazgató tanárával mielőbb tudatni sziveskedjenek, minthogy különben az idegen megyékből jelentkezők — kiknek száma már eddig is tekintélyes — fognának felvétetni.

A tanítás kiválólag gyakorlati irányú s az elmélet csak a legszükségesebb dolgokra terjesztetik ki. A tanfolyam 2 évig tart.

Felvételi feltételek a következők.
a) Betöltött 16 éves életkor.
b) Erős, egészséges testalkat
c) Irni, olvasni, számolni — tudás.
d) Fedhetlen erkölcsi magaviselet.
e) Szülői nyilatkozat, melyszerint a szülők vagy gyámok kötelezik magukat, hogy mintán a tanuló az ó akaratukkal lép az iskolába, azt onnan a tanfolyam bevégezte előtt ki nem veszik, ellenkező esetben az államkincstárnak kártérítést nyújtanak.

f) A szülők elhalálása esetén, kívánatra az ifju elbocsáttatik s ekkor kártérítésre jogosítva az intézet nincsen.

g) A belépő tanoncoknak minden néven nevezendő munkát végezni kell.

h) Belépéskor a tanulónak 2 öltözet ruhát kell hozni. Ezenkívül el kell látva lennie két pár fehérneművel, 2 pár lábbelivel, két törülközővel.

Élelmezéséről az igazgató gondoskodik, mely egyszerű, izletes és tápláló eledelből áll.

Fizetési kötelezettség évi 150 frt, melyből 30 frtot munka megváltási átalány címén visszakapnak évnegyedenkénti s utólagos részletekben.

Bővebb értesítés kívánatra készséggel adatik.

Szobonya Bertalan,
igazgató tanár.

A közlegő iskolai évadra teljes ellátásra, valamint magánoktatásra, 3—4 gym. tanuló felvétetik B. I. által. Bővebb felvilágosítást ad a kiadóhivatal.

Hemele Jakab katymári lakosnak folyó hó 10—11 ik közti éjjel egy sötétpej, 6 éves, hátul jobbról D> bélyegű kanca és egy vörös deres, 11 éves, hátul balról N.J. bélyegű lovat ellopták.

Kevesbé mult, hogy Ujvidék és Kiszács közt ember vérben nem gázolt a napokban a Zimonyból jövő vonat. Egy fuvaros ember aludt a sineken s csak Bernát Adolf mozdonyvezető éberségének köszönheti, hogy kereszttül nem robotogott testén a vonat.

Árverés. Kovácsics Jován 2727 frtra becsült ingatl. szept. 20-án Ó-Becsén. — Milykovits Dobroszláv 2400 frtra becsült ingatl. nov. 1. Ujvidék.

Erdődi Amália sümegi illetőségű, 23 éves, magas termetű, arca hosszukás, szeme szürke, haja szőke, jobb szeme mellett sebhely, eseléd könyvének hátrahagyása, egy ezüst zsebkendő aranyláncsal, és egy 28 frt értékű új barna ruha eltulajlásával Ujverbászról megszökött.

F. hó 22-én d. e. 11 órakor temettetett el Harkanovéc (Szlavoniában) özv. Kuzmics szül. Lukácsévits Terézia, megboldogult Kuzmics Vendel derék iparos, volt városi polgár és a 48 as szabadságharcunk vitéz főhadnagyának özvegye; nemkülönben Kuzmics József földink és harkanovcei plébános, Kuzmics Lajos helybeli tanító és Kuzmics férj Varga Anónia édesanyja. A ravatal körül összegyűlt a kerületi pap ság, tanítószög, az intelligencia és a nép apraja s nagyja. Tíz óra táján, sebes hajtással robotogott be a plébánia-lakba Mihályáczról özv. Székeli Majláth Steánia szül. Prandau báróné, udvarhölgy stb. Öngyémeltóságának futárja, átadván egy levelet és egy koszorút tartalmazó ládát a gyászban levő plébánosnak. A levélben öngyémeltősége részvétét fejezte ki, a koszorút pedig a megboldogult iránti kegyelete jeléül küldötte. Fogadja a nemesszívú magas úrhölgy az összes rokonok hálás köszönetét kegyeletes részvétének ily nyilvános jeleért! De nemcsak ezen úton fejezte ki e nemes család részvétét, hanem dacára annak, hogy megüregyözöttet neki e gyászos csapás, mégis megjelent, mint vigasztaló angyal egyik nemesszívú ága, tisztelendő Székeli Majláth Gusztáv, másodévet végzett papnövendék személyében s vigasztaló a jelenvoltakat. Vezérelje e nemesen gondolkozó ifjú papnövendéket minden tetteiben a Mindenható jobbja! Vessünk egy futó pillantást a megboldogult életére. Hogy ki volt ő életében? ezt legjobban tudják megmondani a zombori szegények; mert, míg itt lakott, ő volt a szegények Trézsi néni címen ismert pátrónusa, mely nem szívté fiahoz is átvívte. Ezenkívül vallásos, de szigorú anyja volt. Gyermekeit szigorúan nevelte, a vallásosságban pedig saját példájával gyarapította. Másét nem kívánta, de sajátját őrizte. Az isteni gondviselés több csapással látogatta meg, melyeket ő minden zúgolódás nélkül eltűrt, mondván: Uram, a Te szent akarod telt-sedjék!.. Meghalt életének 74 évében. Áldás lebegjen porai felett! (Az ö. v. f. n. ... ?)

Kedden d. u. több mint 300 bajai iparos és kereskedő külföldi hajóval indult Budapestre az országos kiállítás megtekintése végett. Velük megy Drescher Ede polgármester és többen az előkelő közönség köréből.

Választások után, e hó 26-án, mindkét sz-rb párt este 8 óra körül tisztelt jelölteiknél. Grujics Nika pártja, közel 100 ember, a tüzöltői zenekarral, a párt jelöltének lakására ment s ott a nép egyik vezetője üdvözlő beszédet tartott. „Az ellenpárt — morda, széttépe azon kö-életet, mely bennünket, testvéreket egyesített 48 óta. A törvényt lábbal taposta, s bennünket marhánként járom alá akar hajtani, de nem, ezt nem engedhetjük meg — „Testvérek, felelt Grujics Nika, a választásoknál oly gyalázat esett meg, mi Zomborban még sohasem; a népet emberszámba sem vették ellenséink, (protivnici) elvették tőlünk a szavazati jogot. De erősen hiszem, eme igazságtalanság meg fogja magát boszulni s a választás törvénytelennek nyilváníttatik. Ok elraborták tőlünk jogainkat a rablók (lopovi) s lábbal taposták a jogot, törvényt” stb. Ilyes, ezen szerb párt intelligenciájára szegyenhozó beszédek után a néptömeg szerb népdalok, a horvát (!) és a Radimetzky-induló (!!) kíséretében Bikár Simon házához tartott. Útközben a menet Konyovics Jusztin háza előtt ment el, hol Konyovics pártja fátylakkal, Sándor bandájával és a tamburásokkal tisztelt. Vuics Pál rövid beszédében üdvözölte Konyovicsot, mire az utóbbi hangsúlyozta, hogy ő szíven hordja a szerb nemzet (?) ügyét s kötelességé teszi annak jogait védelmezni. A bizalomnak, melyet beleje fektettek, igérkezük megfélelni. Az ellenpárt eközben elvonult „szegyen, gyalázat” kifejezéseket hallatva. Grujics pártja Bikár Simon házához érve, lelkes szíviókban tört ki. „Nincsenek szavaim, kezdé a jelölt beszédét, melyekkel elmondjam a gyalázat, mely rajtunk megeseett. Ti tudjátok, mit tettem én oly sok éven át a nemzetért, Zombor város polgáraiért, értetek.” — „Vukicsévics elnök, jelöltünk még csak nem is kandidálá” (Szegyen, gyalázat, áruló, hazug, kiáltá a nép, Vukicsévics elárult bennünket!) „De bizzunk a jövőben s tartások meg emlékeztetben, szivetekben Grujicsot”, el fog jönni az idő, a mikor győzni fogunk.” — Ezalatt Konyovics pártja Lallosevics házához tartott; a városház terén találkozott a másik párttal. Grujics pártja éles fütytyel fogadta Konyovics pártját s a rendőrség alig tudta a felzigatott kedélyeket lecsillapítani. — Lallosevics köszönetet mondott a szavazóknak. Mindkét párt kólóval fejezte be a tisztelést. A zombori szerbök a választásokon oly annyira összevesztettek, hogy sokáig fog tartani, míg ismét kibékülnek. Valjon lendít-e ez a szerb nemzetiség sorsán?! Egy jelenvolt.

Jaksin Jéca Torbica loppással vadolt egyén nyomozandó s elfogatása esetén a legközelebbi kir. ügyészséghez kísérendő. 40 éves, gör. kel. vallású, nős, középtemetű, vaskos, tiszta arcu, hosszú tömött szőke bajszu. Beszél szerbül, keveset magyarul és németül is. Többnyire bő vékony gatyában szokott járni, van azonban színe hagyott sárgás-fehér magyar szabású, egy kelméből készült nadrág, mellény és felöltőből álló öltözéke is.

Petrovosszról írják: Peoze Illés 17 éves béréslegény gazdájának Varga Mihály községi esküdtnék kocsiján a gabonát rendeltetési helyére szállítván, utközben a gyeplőt elejtette, azt menés közben a lovak közül felemelni akarván, a lovak közé bukott, ezek megbokrosodtak és mire a lovakat megállítani sikerült, az Illés legény kiadta lelkét. — Péity György 22 éves fiatal legény, atyja buzájában találta Milinkov Laza birkáit és ezért zálogot akarván venni, egy birkát megfogott, ezt látván Milinkov Laza, egy nagy bottal neki esett a védtelen legénynek és oly csapást mért annak fejére, hogy az 7 napi kínlás után meghalt. A meghaltat boncolták. A tettes pedig az ó becei kir. járásbírósnál várja az igazság kiszolgáltatását.

Baja város és Vaskut község közt sztanisiesi illetőségű Grebenov Gyulától 2 drb ló vétetett el; vallomása szerint a lovakat folyó év augusztus 8-án reggel 1—2 óra közt vette el Sooj község határától. A lovak leírása egy 5 éves, pej, kanca, hátsó bal lábán ismeretlen bélyeg, továbbá egy 6 éves, sárga, kanca, kis szopós esikóval első bal lábán ismeretlen jegy. Értéke 150 forint. Igazolt tulajdonosa a zombori szolgabírói hivatalnál jelentkezzék,

Szeptember hó 1-étől további intézkedésig a részletes naponkénti feladásoknál terményekért minden 100 kilogramm súly után Zomborból Budapestig a Ferenc-csatornán át, Spitzer Bernát urnak ott lévő raktárán feladva o. é. 45 kr. számítatik vám- és berakási költségen kívül. Minden további költségeket a társulat visel.

Pranger János budapesti illetőségű szabadkai lakos saját, valamint Ida, Margit és Johanna nevű kiskorú gyermekei vezetéknévét Prázai-ra magyarosította.

Bács-Bodrogh megyei tanítók közgyűlése.

A Bács-Bodrogh megyei tankerület községi tanító-egyesülete folyó hó 25-én tartotta Szabadán XIV. rendes évi közgyűlését. Elnökül Schmausz Endre alispán ur egy koncepciójában nagyszabású és formai tekintetben is kitűnő, hatásos beszédben üdvözli a szép számban megjelent tagokat. Az emelkedett hangú megnyitó, mely a tanítás ügyéről és a tanítók hivatásáról szólva megapórná találó részletekben bővelkedett, bármely magas állású és kiváló képzettségű tanfériúnak is diszervé vált volna. Az előki megnyitó után dr. Barch Samu képezdei igazgató egy meglehaug beszédben üdvözli az elnököt, tolmácsolva a tanítók örömteljes érzelmeit szeretett elnöküknek legfelsőbb helyről való kitüntetése felett, mi Bruck F. ujjvidéki ipariskolai igazgató indítványára jegyzőkönyvileg is megörökíttetett.

Következett ezután a vidéki körök elnökeinek jelentése, a köröknek a mult tanévben folytatott működéséről. Különös ovációban részesült a titeli járáskör elnökének jelentése, melyből kitetszett hogy a kör tagjai dicseretes szorgalommal és folytonos önképzés által iparkodnak magyar nyelvi ismereteiket bővíteni és hogy a magyarosítás ügyének ott lenn őszinte törekvéssel óhajtának útöröli lenni. Hasonló éljenzésben részesítették a szablayi járási kör elnökének jelentése is. Törekvéseiknek a jövőre is ösztönzést adandó, az elnök dicé-és szavakkal emelék ki e két kör munkálkodását, melyek, dacára a folyó évben történt különválásuknak, oly szép munkálkodást fejtettek ki és hivatásuknak oly dicseretes módon iparkolnak megfelelni.

Ezután az 1. számú tétel „A mindennapi elemi iskola olvasókönyve” vétetett tárgyalás alá. Előadóként szerepelt Piller György szabadkai képezdei tanár. Előadó ekszpórtációja, eltekintve a benne nyilvánult és az er őlesit nevelés előmozdítására irányzott nemes intenciótól a közgyűlés részről nem órn osztatlan tetszéssel találkozott, sőt később maga is beismerte elabóratumának hiányait. Hozzá szölettak a tárgyhöz Scherer, Hahn, Bakodi és Pozsony, az utóbbi előadóval egészben véve ellentétes álláspontot foglalva el. Kiemelte, hogy mielőtt az olvasókönyvek ügye felett egyáltalán dönteni lehetne, előbb azon kérdéssel szemben kell állást foglalni, vajjon az eddig használatban levő tankönyvek fentartandók-e a jövőre nézve is, vagy nem, mert a tankönyveket elvben elítélni, de a gyakorlatban mégis fõntartani, használni, nem tartja őszinte és következetes eljárásnak. Megjegyzé, hogy a tankönyvek kérdése korántsem tekinthető annyira meghaladott álláspontnak, a mennyire azt eddigelé némelyek legalább elvben hitték és hogy a tanügyi irodalomban a kérdés a legutóbbi időben aktualis jellegűt öltött és hogy az érdek, melyek a tankönyveknek legalább részbeni megtartása mellett felhozattak, legalább is bírnak annyi meggyőző erővel, mint a melyek ellene szólnak. Ó maga nem hiszi, hogy a tanító, ki a tankönyvet használni nem tudta, késő volna tervszerű egymásból folyó tanításra az olvasókönyv alapján és Logy egyáltalán képes volna sikeresen helyt állni azon nehezségekkel szemben, melyek az ily eljárás mellett a feldolgozott anyag begyakorlása és folytonos emlékeztetben tartása tekintetében a tanítás közben feltörölndnek. Megjegyzésünk ez ügyben az, hogy igaz, miszerint a tankönyvek a tanítóra nézve könnyen a restség párnájává lehetnek, hogy könnyen alkalmat adhatnak a túlterhelésre és a lélekölő gépies magoltatásra, mit felszólaló is elismert, csakhogy másrészt bizonyos, hogy a túlterhelés nem a tankönyvekben, hanem a tanítás módszerében gyökeredzik, míg másrészt jóllehet, hogy az a gépies magoltatás meg mindig csaknem átokként nehezedik nagyon sok iskolára, annak megszüntetését a tanítók pedagógiai és lélektani képzettségétől, műveltségétől, szóval derekasságától várjuk és nem külső eszközöktől, melyeknek elvonása által könnyen kockáztathatnék a tanítás eredménye. Maga azon tény, hogy a tanügyi kormány az egészségtanra, mint oly tantárgyra, melynek közlésére nagyon is elégséges támaszpontot találunk az olvasókönyvben, külön tankönyvet bocsátani ki szűkségesnek találta, azt bizonyítja, hogy az iskolai viszonyok és tanítás módszerének színvonala még nagyon sok helyt nem fejlődtek oda, hogy a tankönyveket teljesen mellőzni lehetne. Ha a tankönyvek használata csakugyan annyira kárhóztatandó, a mennyire némelyek vélik, akkor e tankönyv kibocsátását a kormány részéről legalább is pedagógiai baklővésnek kellene mondanunk, már pedig mi föltételezünk a kormány tanfériáiban annyi jártasságot a tanügyi kérdésekben, hogy ilyesmit elkövetni óvakodtak volna, hanem igenis óvakodtak kockáztatni a célt egy még a gyakorlat által be nem igazolt elvrt.

(Vége köv.)

A bács-tiszavidéki tanító-egylet közgyűlése Ó-Morovicán.

A topolyai, ó becei és zentai esperesi kerületek tanfériáiból alakult egylet az. A Tisza-vidék tanítói országunkban körülbelül a legjobb állomások birják és legnagyobb részt kiválóbb képességű és mivelttségű egyének. E gyűlésen is tanusították ügyszeretetőket, mert bár tőlük jó távol esik a gyűlés helye, szép számmal jelentek meg. Nem így az egylet papi tagjai, kik közül csak az elnök tt. Balassy Endre, t. kanonok, Szulik József prépost, Haffner Ferenc plébános, Kiss Ferenc káplán jöttek el vidékről. Ugy lát-szik, többen nem akarják az egylet fontosságát elismerni, pedig ahol minden irányzat követői szövetkeznek, ott a kath. tanügy képviselői sem lehetnek el-

azon erő hiával, a mely az egyesülésben rejlik, ha csak ügyök hanyatlását nem akarják látni. Ne esdalkozzanak ily visszahúzódtás mellett rajta, ha némely világi ember kevesebb ragaszkodást tanúsít azon ügyhöz, a mely iránt annak első sorban hivatott képviselői sem tanúsítanak oly figyelmet, minőtőlük méltán el lehet várni.

E néhány észrevételt csak a kath. tanügy szerete mondhatja el általunk, mert féljük a szívünkön fekvő ügyet, mely szintúgy nyugszik az egyházi tantervök vállain, mint a világiakéin. Az oszlopok elszedése mindig veszélyezteti az épület fenállását. Egyéb-ként szeretjük hinni, hogy az elmaradtakat legyőzhetetlen akadályok tartották vissza.

Jelen volt az együletnek 44 tagja, kik sz. mise után az iskola termébe gyűltek össze. Az elnök tartalmas beszéddel üdvözölte a gyűlés tagjait; beszédéből csak azt a részletet nem szeretttük hallani, melyben azt sejteti, hogy 3 cikluson át viselt elnöki tisztét már a negyedikén majd nem akarná elfogadni; pedig az egylet úgy sem fog belenyugodni elvonulásába. — Karaszi, egyl. jegyző aztán felolvasta a mult gyűlés leírását szerkesztett jegyzőkönyvét, melynek meghallgatása és helyeslő jóváhagyása után az elnök felolvasta, öminenciája Haynald bíbornok-érsek úr levelet, melyben megköszöni az egylet azon hódolatát, mellyel őt mult közgyűléséből nevenapján üdvözölte. A kegyes figyelem jól esett az egyleti tagoknak. Az elnök aztán három új tagot jelentett be: Sádli N. morovicei lelkész, Faragó Elek topolyai tanítót és Sümei moholyi lelkész, kit azonban a jó Isten már a megyei egylet tagjai közé iktatott.

Erre Katona József ókanizsai tanító olvasta fel értekezését „Az országos nyugdíjalapszabályzat módosításáról“.

A javasolt és elfogadott módosítványok kérvény alakjában az országgyűlés elé terjesztetnek, egyéb egyletekkel elfogadás végett közöltetnek s azon esetre, ha az országgyűlés-n e törvény módosítása tárgyalás alá kerülne, a kerületi orsz. képviselői a módosítások pártolására felkérendők. Katona urnak a nagy gond dal irt értekezését köszönet szavaztatott.

Szűcs János, óbecsei tanító avatottan értekezett a széperzék műveléséről a népiskolában! A széperzet fontosságát kitüntetve, ajánlja az iskolában 1. a tisztaságra szoktatást, melynek módozatait s részleteit szépen fejtegeti; 2. a rendet; 3. barátság, ildomosság és a kisebbek iránti figyelemre, szerénységre vezetést. 4. A munka és tanulás megkedveltetését. 5. A vallás-tanítást. 6. A természet élettelen megfigyelését. 7. A költészetet. 8. A tanításban a szabatos, kellemes előadást. 9. Az írás és rajz izléses vezetését. 10. A testgyakorlást. 11. A beszéd- és értelem-gyakorlat felhasználását. 12. Az egyes tantárgyak előadásában kinálkozó alkalmak felhasználását. Ov a túlságtól és egyszerűséget, természetességet ajánl.

Krapfenheim pacséri tanító az összes igék ismertetéséről olvasta fel értekezését. Az olvasókönyv 87. olvasmányának módszertani kezelését ügyesen tüntette elő az összetett igék ismertetésére vonatkoztatva.

A „bajavidéki tanító-egylet“ ingeny tanügyi lap kiadását javasolja s e javaslat pártolására szólítja ezen egyletet; s ápril végeig kérte az erre vonatkozó határozat átküldését. A határidőn túl levén, az egylet nem bocsátkozik e kérdés tárgyalásába, bár kívánatosnak, de nehezen kivethetőnek tartja a dolgot.

Egy közelebb elhunyt tanító özvegyének 30 frt segély szavaztatik meg az egylet pénztárából.

A tagdíjak befizetése erőlyesen sürgettetik. Némelyek azonnal fizetnek is; de van sok pogányul rossz fizető.

Karaszi indítványozza, hogy a tanítók testületileg szövetkezzenek a kiállítás megtekintésére. Többen vállalkoznak rá; a bővebb megbeszélés az ebéd idejére halasztatik, mert egy idősb tag ekként szólal fel: „En, kérem, azt indítványozom, hogy nagyon éhes vagyok!“

A vendéglőben a közbéd vidáman folyt le, egy-két fősvény tanító azonban kifuragta magát a testületből. Az elnök főmagasságú dr. Haynald Lajos urra, az egylet fővédnökére; Szulik az elnökre és Mayer főtanfelügyelő urra köszöntött poharat. Eltették a kir. tanfelügyelőt, a gyűlés vendégtagjait, köztük a helybeli ref. lelkész helyettesét — a helybeli lelkész és tanító urakat, kik a gyűlés tagjainak testi ellátásáról gondoskodtak; és végre a felolvasókat, kik szellemi tápot nyújtottak.

Némely tanítók még átrándultak Pacsérra is „világot látni“, mint mondák.

Morovicán nagy várakozással várják a ref. püspök, Szász Károly öméltségét. Majd csak megírja valaki azt is, mily ünnepélyességgel fogadták őt s hogy miképen hozta rendbe a házastros presbyterium ügyeit.

Justus.

Fővárosi levél.

A szt. Istvánnapi ünnepekre én is beálltam vidéki embernek. Báméskodva baktattam az utcán le és fel. Nem a kirakatok néztem, hanem a vidékről felrándult közönségen gyönyörködtem.

Igen is gyönyörködtem. A ki a népet, annak észjárását, alapjában becsületes jellemét, tettetést nem ismerő igazságszeretetét ismeri, az mindenkor figyel meg apró jeleneteket is, melyek csak azok előtt birhatnak értékkel, kik a nép között élve, a mondottaknak jelentőségét és igazságát képesek feltogni.

A mig az egybesereglett népet nézve, az alföld sik rónáján csapongott képzeletem, vállamra üt valaki. „Hát te mit keressz itt Budapesten?“

A szerkesztő küldött fel, hogy írjak az ünnepélyről. (Hirtelen nem tudtam egyebet mondani,) úgy is kollégák vagyunk, amellet ki nem nevezett munkatársa a „B“-nak.

Üm! De jól megy sorotok! (Tudnád csak.)

En is az ünnepélyt akarom megnézni. Mehetünk együtt mondá.

Megijedtem! Muszáj volt a nagy melegben barátommal tartani s megindultunk és Budavárába. A lánchídig csak mentünk, hanem ott már vitték. Hét-főn délelőtt 9 órakor annyi nép tolongott át a várbá, hogy az ember, ha történetesen a néparadat közé ke-

rült, nemhogy akaratának nem volt ura többé, de még panaszkodni sem lehetett, mert a szomszédja rákiáltott: „hát az ur különb mint én? Engem is csak úgy nyomnak, még az adai vásáron sem különben.“

Egy vigasztalásunk lehetett volna, hogy a hídpénzt nem lehetett megfizetni a tolongásban. Csak hogy az is kevés ideig tartott, mert az Albrecht-uton vettem észre, hogy kabátomról két gombot leszakítottak. A mit megnyertem a révén, elvesztettem a vámon. (A XIX. század modern társadalmában nem új jelenség ez.)

A Ferencz-József kapun már ájtöttünk, majd csak feljutunk valahogy. A szt. Zsigmondról nevezett kápolna elé értünk. Teljes egy óra hosszáig álltunk itt, kitéve a nap forró sugarainak. (Milyen peches ember vagyok én mindenben, hát nem tudtam már mást hazudni barátomnak!)

Csendesség! Vedd ki pipádat a szádból tisztés öreg ur, szedd rendbe magadat tüzes vérű fiatalság s öltö magadra féjhezmenendő lányhoz illő komolyságot bájos kis olvasónóm, mert ime szt. István királynak, Magyarország tulajdonképeni megalkotójának megszentelt jobbát gyémántba, aranyba foglalva, a templom hajójából kihozták s utána bíboros herceg-primásunk, a főpapak- és főméltósá októl környezve, léplél és hinti az ádidást az egybegyűlt hívőkre.

Dicsőség a magasságban Istennek s a magyaroknak, kiknek lelkeik oda felszállottak!

„Amen.“ Szívünkben kinyílik az a kis csapó ajtó, hol legtitkoltabb és legféltettebb érzelmeink vannak elrejtve, s a visszaemlékezésnél tédre borulnánk, de nem lehet a sokaság miatt, hanem felnézünk az égre s hálát adunk az Istennek, hogy volt egy hatalmas király, aki megjelölte ennek a jobb sorsra érdemes magyar nemzetnek az útát, melyet kövessen, ha boldogulása alapfeltételeit meg akarja szerezni.

Oly jól esik a multakra visszaemlékezni, mikor még nagyok és dicsők voltunk!!

Rögen volt az nagyon. Szt. Istvánnak nincs élő, csak halt keze, nincs, amely megfenyítene bennünket, hogy ne torzalkodjunk egymás személyének le-rángatásában, egyes hitefelekezetek üldözésében, minden hibának másban keresésében találjuk örömiünket, hanem egymás támogatásában a hivato tak követésében, hogy a nemzetiségi torzalkodások a belzavarok, a korrupció, a családi kellemetlenségek s a bará i viszálykodások ellen stb. megvédhessük magunkat.

Hej okos ember volt az az egyszerű páter, ki azt a holt kezét kilopta a koporsóból! Lám, milyen jó hasznát veszi az ország! Ha máskor nem is, ezen a napon visszaemlékezünk, hogy még is csak szép dolog a külbenat-okat, az idegen hatalmasságok vélekedését, jóindulatát is igénybe venni s összetartani, mely erőt kölönöz!!! Ha Szt. István napját nem ünnepeleük, 1859-ben nem lett volna más alkalm a nemzetnek, hogy meg örgesse láncait, melyre az abszolutizmus hívei Bécsben elszápadtak, s az engedelmeyek sora ezután következett.

A körmenet visszatért. Mehetünk lefelé. Az utcákon felállított díz századok között lépdelve, lejutottunk valahogy.

— Ha már fővárosi levelet akarsz írni, jösz velem a városligetbe és az Orezy kertbe is? — mondá barátom.

Engednem kellett. A sugár-útig gyalog mentünk, azon hiszemb n, hogy, mint máskor majd felülünk egy üres omnibuszra. Jó is volna? Még a kocsis ölbe is jutott ha más nem, hát kis gyerek. Gyalog mentünk tehát, s bő alkalmunk nyílt a soka-ágot nézgetni.

A városliget is ünnepi arcot öltött. Hogyne mikor ott ünnepli hazánk művészetének és iparának nagyszerű ünnepeit. A kiállítás területén hemzseg a nép; a bejáratoknál dísz Mihászna Andrások álltak Minden tizedik lépésre banda játszott, s kívül léptenyomon: Tessék belépni csak 5 krajcár!

— Gyerünk be kómé; mit látunk, szólt az alföldi szürös atyafi?

Hallgatnak, hallgatódznak. Nem szólnak egy szót sem, mikor kijönnek; hanem mikor jól távol vannak, vissza fordul az egyik és azt mondja: mégis huncut a nimet, ha mindjárt angliusz is.

Micsoda éktelen zsibaj az?

Mindjárt elmondom. Egy sorjában, egy rakáson vannak itt a budapesti nevezetesebb műintézetek: műszínház (kőcnyelű szövetkezet), amerikai ütő-erő gép, az arab ló mutatványai, szerencse Jankó, bar, sör, kávéérés, tenger a szárazon, amerikai hinta, bolondmalom stbi. . . Midenütt egy-egy kintorna, néhol kettő is. Mindenik külön nótát nyiszorgat. S ha még ez sem elég, a közönség kacaja, zsibaja, elég arra fölölegesen, hogy az ember kikivánczozzék ebből a Dumas féle csodatanyából.

Hanem nem utolsó az sem, hogy egy élelmes ponyvairodalmár 6-od magával éneki a legújabb nótákat, hogy nyomtatványainak nagyobb kelendőséget biztosítson. A legkisebb családtag 3 éves. Khórusban éneklék.

A kisasszony nem szól semmit Csak irul, pirul. Két nagy fület hegyezi az Ici, pici nyúl!

Hanem siessünk innen az Orezy-kertbe, oda, hol tavaly népünn-pály készült.

Sajnos csak készült. A magyar gazdasszonyok orsz egyesülete rendezte volna az ünnepélyt — hanem jól magyarul szólva — beleszakadt a madzag. Majdnem az összes vidéki nép ide tödült s a sokaság miatt nem láhattak, nem hallhattak semmit. 6 órakor már a pénztárt is megszőkítette boldogult Sztupa György. — Szerencsése is, mert a felbőszült közönség visszakövetelte pénzét.

A programm legérdekesebb pontja a Vindobona léghajó felszállása is elmaradt, mert takarékosági szempontból a rendezőség nem fejtett ki elég gázt s a léghajó félig sem telt meg.

De ne bolygassuk ezt. Az árvák jól jártak, nem nagy baj, ha egy kicsit zúgolódik is a közönség.

Esti 9 óra. A közönség szétozlott s a mai ünnepek vége.

A viszontlátásig! Szobonya Bertalan.

A selymészet és eperfa művelése Bácskában, 1847—48-ban.*

Thim Józseftől.

Dr. Molnár István Lajos ur szívéssége folytán jutottam a címben megjelölt téma adataihoz. „Elég érdekesek ezek, mondá nekem, hogy ezeket a feledéstől megóvjuk“, s csakugyan, ha összehasonlítjuk az újabb adatokat a régiekkel, feltűnik, hogy a 47—48-as években a selymészet nem is állt oly rossz lábón. Mindenesetre csak arányos viszonyitást szabad feltételezni.

A mozgalmas idők alatt a selymészet és szederfa művelése a magyar ipar és kereskedelmi miniszterium alatt állott, mely Bács-Bodrogh megyében két gubó beváltási állomást állított fel, úgy mint Apatinban, a hol Radojehich Ferenc működött és Palánkán, hol Gály János, később Nikolics Máttyás állomások voltak. Ezek a selymentenyésztési választmányhoz, melynek elnöke Fratriesevics Pálra volt bízva, tartoztak jelentéseiket beküldeni; Radojehich alá az akkori felső- és közép-járás tartozott, Nikolics alá az alsó, telecskai és tiszai.

Radojehich 1847-ben 98,211¼ font gubót váltott be, 44,447 frt 25/5 kr. értékben; míg 1848-ban csak 64,532¼ font gubót, 23,237 frt 8¼ kr. értékben.

Nikolics Máttyás 1847-ben 44,007 font gubót váltott be 18,565 frt 10¼ kr. értékben; 1848-ban pedig 38,078 fontot 12,640 frt 50 kr. értékben.

„Amen.“ Ezen szemben az eperfa tenyésztése sokkal kedvezőbb volt.

Radojehich kimutatása szerint volt 1847-ben a felső-járásban 74,327, a közép-járásban 80,148, összesen 154,475 fa. Az 1848. esztendő végén pedig a felső-járásban 76,608, a közép-járásban 82,766, összesen 159,374 fa.

Határozott többséget mutat fel Nikolics. Szerinte volt az alsó járásban 1847-ben 167,979, a telecskai-ban 122,508, a tiszai-ban 9584, összesen 300,071 fa. Az 1848. esztendőben az alsó járásban 175,944, a telecskai-ban 124,447, a tiszai-ban 9990, összesen 310,381 fa.

Ha a 47-es adatokat a 48-asokkal összehasonlítjuk, azt találjuk, hogy a selymészetnél apadás, míg a szederfa művelésnél emelkedés állott be. S ez természetesen is; a mozgalmas idők, a melyek ezután következtek, már ezen évek selymésztére nagy hatással voltak s az a forradalom után majdnem megszünt; míg az eperfa művelés tovább tartott, igaz hogy nagyrészt nem a selymészet érdekében, hanem az országukat beárnyékolása miatt.

Az 1885 apatini beváltó állomás 1885-ben 23,487 kilogramm gubót váltott be 24899 frt értékben. Ez elég bizonyíték következő szavamra:

Tény, ha a forradalom nem üt ki, ma nem volna tán falu, mely nem üzné e jövedelmező iparágat s most kiterjedt selymészeti kulturánk lehetne; pedig mily könnyű és gazdag keresettel jár!

A kállai fehér asszony.

A kállai váron kísérteti csend,
Éjféli homály ült ódon tetetjére;
Rajt' Utkeled Ágnes bús szelleme leng,
Öltözve alakja fehérbe.

Kondul a harangszó, „közelg a tatár!“
Visszhangzik a bércről a szöke Dunáig,
Vér, jaj kel a földön, hol vad nyoma jár,
Égő falu lángja világlik.

„Válássz te ki hármat!“ szól büszke Ubul
Az édes anyának, „melyik marad itthon?“
Három velem indul a hat fubul!“
S szemeit megtörli titkon.

Ágnes habozik: „Pál, Béla, Simon . . .
Ah nem, nem a másik három marad itt!
Irgalmat Ubul, szánj, nézd szörnyű kinom!
Vérző keblemről őket ne szakítsd!“

S önként a hat ifju apját követi —
Késő a könyörgés, — felöltve a vért;
Harcszomjas ajakkal, — halál követi —
Indulnak a drága honért!

És száll az idő, hajh! lassu lebegéssel,
És gyors a halálnak kezén a kasza!
Száll gyorsan a bús hír, ködös komor éjjel,
Elveszve a hét hős, s együtt a — haza!

Ágyhoz szegezé ez az özvegy anyát,
Az élet az arcról hervadva leszáll;
Most fekete gyász út a várba tanyát,
De im' kapujában más hét követ áll!

És szól az örömhír: épen haza tért
Vészes rialomból Ubul dalia,
Nejétől a férj vár győzelmi babért
És az anyától hat büszke fia!

Ittasan a kéjtől, hogy futna ki Ágnes,
S alighogy eléjük vánszorg valahogy,
A hét közül egyik tatar nyila ráes
S mérgétől a szép nő halva lerogy.

A kállai váron kísérteti csend,
Éjféli homály ült ódon tetetjére . . .
Rajt' Utkeled Ágnes bús szelleme leng,
Öltözve alakja fehérbe. . .

Völgyi Gusztáv.

* Ki az egyes helységek részletes kimutatásait a selymentenyésztés- és eperfa-ültetéséről tudni kívánja, utána nézhet a megyei levéltár 1849. 130 (régiszám) c. d. alatti aktáiban.

Felölös szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor

Egy csodálatos orvosi műtét története.

II. Az amerikai nagykövet Kasson ur Bécsben, kormányának nemrégiben egy csodálatra méltó orvos-sebészti műtét érdekét tudósítását küldte meg, mely előtt nem rég Billroth professzor által lőn végrehajtvá Bécsben; ez egy csodálatra méltó módon történt gyomorkivágásból állott, melynél a gyomornak csaknem egyharmad részét kelle eltávolítani, s a mi még csodálatra méltóbb, a beteg ismét felgyógyult, oly eset, mely eddig még soha elő nem fordult. A betegség, mely miatt ezen műtétet alkalmazni kelle, gyomorrák volt, mely az alábbi kórtünetektől kísértetik.

Az étvágy felettébb rossz; a gyomorban valami sajátságos, leirhatatlan, felettébb gyötrő érzés uralkodik, melyet leginkább valami meg nem határozható zsidbadásnak lehetne nevezni; a fogakra különösen reggelenként bizonyos tapadós nyák rakódik le, mely igen kellemetlen utózt hagy maga után; táplálékok élvezete nem látszik ezen sajátságos zsidbadt érzést eltávolítani, sőt ellenkezőleg azt inkább még fokozzák; a szemek beesnek s megsárgulnak, kezek és lábak hideg s tapadósakká válnak, mintegy hideg veritékkel fedve. A beteg folytonos bágyadtságot érez s az álom nem ad neki új erőt; nemsokára rá a beteg ideges, ingerült s rosszkedvűvé válik; bal sejtelmek gyötrik; ha fekvő helyzetéből hirtelen felemelkedik, elszedül, fülzúgást kap s meg kell fogóznia valamibe, hogy össze ne rogyjon; belei eldugulnak, bőre legtöbbször száraz és forró lesz, vére megsűrűdik s alvadékosává válik s nem cirkulál rendszeren. Későbbben a beteg az ételt evés után csakhamar ismét kihányja, melynek olykor savanyus poshadt, néha pedig édeses ize van; gyakran szenved szívdobogásban s azon hiszemben van, hogy szírbajban szenved; végre azonban már semmi-féle táplálék nem marad meg benne, miután a bélcsatorna nyílása vagy már tökéletesen vagy legalább nagyrészt egészen el van dugulva.

De bármily elriasztó legyen is ezen betegség, mind a mellett a fenti kórtünetekben szenvedők még se csüggedjenek el, mert ezer közül kilenzáz kilenzvenkilenc esetben nem szenvednek gyomorrákban, hanem pusztán csak emésztetlenségben, oly betegségben, mely igen könnyen gyógyítható, ha helyesen gyógykezeltetik. A legbiztosabb s legjobb szer ezen betegség ellen a „Shäker-kivonat“ növényi készítmény, mely az alábbi felsorolt gyógyszertárak mindegyikében meg szereshető. Ezen kivonat a bajt alapjában támadja meg s azt gyökeresen kiirtja a testből.

Oly egyéneknek, kik dugulásban szenvednek, a Seigel-féle hashajtó labdacokra is van szükségük, a „Shäker-kivonattal“ kapcsolatban. A Seigel-féle hashajtó labdacok meggyógyítják a dugulást, elűzik a lázt és a meghülést, megszabadítják a főfájástól s elfojtják az epekiömlést. Ezek a legbiztosabb, legkellemetesebb s egyszersmind a legtökéletesebb labdacok minden eddig készítették között. A ki ezekkel csak egy kísérletet is tett, azok használatát

*) Az e rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk

bizonyára nem fogja abban hagyni. Enyhédeden s minden legkisebb fájdalom előidézése nélkül hat.

Ára egy palack „Shäker-féle kivonatnak“ 1 frt 25 kr., 1 doboz „Seigel-féle hashajtó labdacoknak“ 50 kr. 20-20

Magyarországi főraktár:

Budapest, **Török József** gyógyszerháza király utca 12. Zomborban, **Gallé Emil** gyógyszerháza.

HIRDETÉSEK.

Pályázati hirdetés.

Bács-almási magyar-bunyevác vegyes ajkú leány-gyermekek hat évi tanfolyamú és német ajkú leánykák 150 osztályának tanítónői — ideiglenesen betöltendő — állomására pályázat hirdettetik.

A pályázókban a kellő képesítésen kívül megkivántatik a jelzett tannyelvek teljes ismerete.

Ezen állomásokhoz csatolt javadalom évi 300 frt osztr. ért. és az iskola-épületben egy szobából álló szabad lakás, fűtéssel.

Ugyancsak bácsalmási német, bunyevác és magyar vegyes-ajkú kisdetek óvodájánál ideiglenesen betöltendő tanítónői állomásra hirdettetik pályázat

A pályázók kellő képesítés mellett kell, hogy a három jelzett nyelv helyes ismeretével bírjanak.

Ezen állomás javadalma évi 400 frt o. é és az iskola-épületben szabad lakás, téli fűtéssel.

A megválasztandó köteles lesz saját költségére gondoskodni a szükséges segéd-személyzetről.

Mind a kétrendbeli pályázatok határideje **f. évi szeptember hó 14-ére** tüzetik ki

Megjegyeztetik, hogy az ideiglenes állapot egy éven túl alig fog terjedni.

A pályázók kellőleg felszerelendő és az almási kath. iskolaszékre címezendő folyamodványaikat, alólirt kerületi esperes-tanfelügyelőhöz küldjék.

Kelt Bács-Almásán, 1885. évi augusztus hó 24-én.

Csicsáky József,

3-1

ker. esperes.

Gyógyszerész-gyakornokoknak

a szükséges előképzettséggel bíró ifju a helybeli „sz. háromsághoz“ címzett gyógytáramban alkalmazást nyerhet, ahol egyuttal alkalma leendő, a szerb és német nyelvet is elsajátítani.

Saly Antal,

3-2

gyógyszerész.

A KÖZELGŐ TANÉVRE.

Mintegy folyó hó szeptember hó 1-ével a nép- és közép-, valamint egyéb más iskolák kezdődnek, bátorokodom ezennel könyvüzletemet a t. tanítóknak, tanároknak, tek. iskolai hatóságoknak tiszteletteljesen ajánlani. A Franklin-társulat, Szt. István-társulat, a m. kir. egyetemi könyvnyomda kiadványai, valamint minden más, bármely nyelven és bárhol megjelent és hirdett könyvek és tanszerek egy és ugyanazon áron nálam minden időben megszerezhetők. A megrendeléseket vidékre leggyorsabban, pontosan és lelkiismeretesen mint eddig, ugy ezentul is legnagyobb készséggel fogom eszközölni.

Kelt Zomborban, 1885. évi augusztus hóban.

KARAKASEVICS MILIVOJ könyvkereskedő.

(Bikar S. ur házában, főutca.)

4-1

Pályázat.

Ezen kir. államjósázigazgatóságnál a nagym. m. kir. pénzügyminiszterium folyó évi 45364. sz. magas rendeletével hat hó tartamára engedélyezett öt (5) frt napidij esetleges kiküldetések alkalmával a szabályszerű utiköltségekkel egybekötött napidijas mérnök-segédi állomás betöltendő. — Felhivatnak a pályázni kívánók, miszerint mérnöki oklevéllel, eddigi alkalmaztatásukat előtűntető bizonylatokkal, ugy nemkülönben illetőség helyükről beszerzett erkölcsi bizonyítvánnyal felszerelt kellően bélyegzett folyamodványukat legfeljebb **folyó évi augusztus hó 30. napjáig** ezen kir. államjósázigazgatósághoz benyujtsák.

Szeged, 1885. augusztus 25-én.

M. kir. államjósázigazgatóság.

2-1

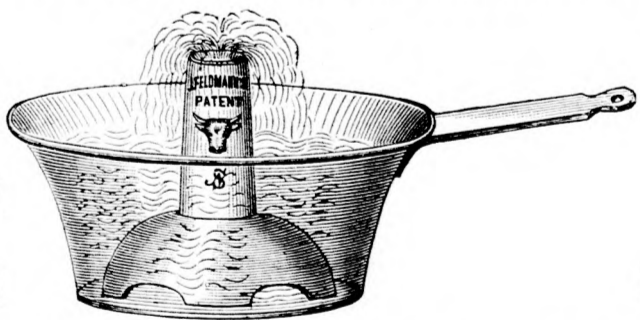
Schreiber J. és unokaöcscsei

üvegyárosok

Budapesten, váci-utca 18. (a félemeleten.)

Egyedüli készítői a cs. kir. szabadalmú tej-óvónak.

A tej felvigyázat nélkül forralható!

A tej kifutása már lehetetlen!

Tej-óvó. (szabadalmazott.)

Elkerülhetetlen minden háztartásra nézve!

Eléggy ismeretes dolog, hogy mily kellemetlen főzősközbén a tej kifutása. Egy pillanatnyi vigyázatlanság elég arra, hogy a forrásban levő tej az edényből kiömölve, a kályhára süljön, s ez által föltötte visszataszító szagot árasztson szét, s kellemetlenül betöltse a konyhát, sőt a szobákat is. A cs. kir. szabadalmú **tej-óvó** ezen bajon tökéletesen segít. Bármily alakú edényre alkalmazható, s egy ily készülékkel felszerelt edényben a tej, bármily **hőfok** mellett is, minden **felügyelet nélkül** forralható, anélkül hogy valaha **kifutna** vagy **odasülne**. Egy másik előnye a **tej-óvónak** az is, hogy éppen oly könnyen tisztítható, mint minden más üvegedény. De nemcsak a tej forralásnál, hanem minden más **folyadék** gyors hevítésénél, a hol tartani lehet a kifutás, illetve a túlmeletstől — ezen tej-óvó sikeresen alkalmazható. A forraló-edény alakja egészen mellékes, csak az kívántatik meg, hogy a **tej-óvó** alsó szélei és az edény falai között legalább 3-4 centiméter szabadter legyen. Hogy a különböző nagyságu edényekre alkalmazhatók legyenek, a következő számú **tej-óvók** találhatók:

0	számu 1 liternél kisebb tartalmu edényekre	darabja	18	kr.
1	" 1 és 1 1/2 liter	"	22	"
3	" 2 " 3 "	"	30	"
5	" 4 " 5 "	"	40	"
6	" 6 " 7 "	"	50	"
7	" 7 " 8 "	"	70	" 6-1

Árlejtés.

A zombori kir. ügyesség felügyelete alatt álló zombori kir. törvényességi fogház és ideiglenes börtön, az apatini, hódásági és kulai kir. járásbírósi fogházak és a szántai rabmunkaházban elhelyezett rabok s foglyok 1886 évi élelmezésének biztosítására **f. évi szeptember hó 27-én d. e. 9 órakor** a zombori kir. ügyesség hivatalos helyiségében zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött árlejtés fog tartatni. Az árlejtés mindenek előtt a fennebb elősorolt letartóztatási helyek együttes, kellő eredmény el nem érése esetén egyenkénti élelmezésének biztosítására irányulandó.

Bánatpénz az összes fogházak együttes élelmezésének vállalkozásánál 775 frt. Külön a zombori kir. törvényességi fogház és ideiglenes börtönnél 500 frt, az apatini, hódásági és kulai kir. járásbírósi fogházaknál egyenként 25-25 frt, végül a szóltai rabmunkaházánál 200 frt.

Az árlejtési feltételek a hivatalos órák alatt a zombori kir. ügyességnél s fennebb nevezett kir. járásbírósságoknál megtekinthetők.

Felhivatnak a vállalkozni óhajtok, miszerint szabályszerűen felszerelt, bélyegzett s bánatpénzzel ellátott zárt írásbeli ajánlatokat az árlejtési határidőig a zombori kir. ügyességre címeze nyujtsák be, esetleg a szóbeli árlejtésnél személynesen vagy meghatalmazottjaik által jelenjenek meg.

Zomborban, 1885. évi augusztus hó 21-én.

Simits Ernests,

alügyész.

A kir. ügyész ur szabadtságán.

1885

MEGHÍVÁS.

A FOLYÓ ÉVI ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁS ALKALMAÉÓL

CLAYTON & SHUTTLEWORTH

V. VÁCI KÖRÜT 80. BUDAPESTEN és VÁCI KÖRÜT 63. SAJÁT, KÜLÖN É CÉLELRA ÉPÍTETT HELYSÉGEIBEN, EGY RENDEIVÜL DÚSAN ELLÁTOTT

GAZDASÁGI GÉP-KIÁLLITÁST

RENDELETT BE, melynek szives megtekintésére az érdeklődők tisztelettel meg-hivatnak.

1885